

Милош Лајиновић

БЕКСТВО

Лујиро

– Колико је сати? – упитао је.

Одговора није било.

Само равномерно дисање.

Уроњен у мисли, возећи непрекидно неколико сати, кроз кишну ноћ, није ни приметио када је заспала. Осим беле линије, водиле на пустом путу, није примећивао ништа, тако да је и тријумфални долазак јутра, иза оштре кривине, био изненадан и некако нестваран. Као да је пуном брзином улетео у њега. Као када се изненада уђе у густ облак магле. У блештаву гаму светлости.

Десно. Зелена трака реке, у коју се рупе снежни врхови околних планина.

Лево. Борови, смреке, усеци, урвине, дивљи, сиви потоци отопљеног леда...

– Где сам то? – могао би се запитати да није жене која је спавала на сувозачевом седишту.

Име јој је Изабела.

Као она која је плакала док је киша падала – *четири године, једнаесет месеци и два дана* – у Маконду. Као Изабела Католичка, чија је владавина, у историјским списима, разапета између моћи, злогласног

инквизитора, Томаса де Торквемаде и славног морепловца Кристифора Колумба, чије је експедиције финансирала.

Као Изабела де Валоа, *Реина де ла Паз*, трећа жена Филипа II, која је *освојила све крејосне душе* на састанку у Бајони, где је говорила о верским питањима и братским осећањима Шпанаца, спрам дотадашњих непријатеља Француза, савезника Турака. – А била је још дете – наводи Франсис де Алава, шпански посланик код француског краља.

Као списатељица Аљенде...

Као најбоља другарица његовог сина.

У ствари, то име било је измишљено. Смислио га је лако, украо без стида, из литературе, из књига које је читао, са намером да сакрије њен прави идентитет. Изабела, и број, стајало је у лепом кожном адресару, у рубрици *контакт* мобилног телефона. То је било њено име за друге људи, чак и за пријатеље, поготово за њих, да би спречио сумњу и избегао кал непријатних питања...

Изабела.

Села је крај њега прошле ноћи, уносећи слатку влагу од кише и љубичасту траку туге испод кестењастих очију.

– Пронађи неко место да могу да те љубим сву ноћ – рекла је спуштајући се у седиште. Није скинула мантил, није га пољубила, чак ни узела у руку његову, необично малу шаку, којом је мењао брзине, како је обично чинила када би ушла у аутомобил. Варљива, глупа помисао да то нико не види, не примећује, да се то никога – сем њих двоје – не тиче, те да се њиховом везом, дугим кафанским причама, тобож случајним сусретима на улици, у продавници, нико не бави. Ни жбири, ни жандари. Нико...

У аутомобилу је било топло.

Дрхтавим прстима склонила је прамен косе са чела и дубље се увалила у седиште.

Није упитао ништа. У себи је носио дуг списак питања за њу, али почетак сусрета није обећавао превише, па је решио да ћути и испуњава жеље.

Притиснуо је папучицу гаса и кренуо.

Киша је падала тихо и упорно. Градске улице су биле пусте. Свуда вода и бласто. Туробно, мрачно вече. Досадна игра боја на семафорима. Светлеће рекламе банака и неколико заборављених украса од новогодишњих празника у гранама липа. Додао је гас. Несвесно. Изашао је из града. А онда варљива сигурност таме. Иза последњих кућа, један споредни пут, неколико бреза и хук возова....

Љубили су се дуго.

Као први пут. Хватајући тек повремено комаде ваздуха, а онда поново урањали у тај вртлог страсти из којег нису умели да се ишчупају већ годинама.

Љубили су се...

Као да је последњи пут.

Лажи и обавезе

– Имам хиљаду и један посао, који морам да обавим током дана.

Он је ћутао.

– Ручаћу у *Авали*, имамо госте из Норвешке, после ћу отићи на родитељски... Ти не можеш да стигнеш, а... Могао би, ипак, једном да одеш...

Одмахнуо је главом.

Прах речи расу се низ анђеоску стазу. Тишина. Најједном. Као кад залутали анђео укорачи у причу. Мук...

– Не љути се, ја сам, прихватио ти то или не, врло запослена жена, теби је, мислим, лако, мислим, лакше него мени, имаш све време света и трошиш га како си одувек желео – пишући књиге – рекла је припремајући се за излазак. Очењљала је косу, обукла тесну црну хаљину са широким бретелама, ципеле на којима се истицала *безобразно* висока потпетица. Толико пута била је лепа, најлепша за њега – свог мужа, али он је, изненада, уморан од беспредметне борбе уметничких кланова и културних медиокритета, остао по страни, беспомоћан и разочаран. Далеко. Без пријатеља, подршке...

– Код других је обрнуто, код нас, видиш, овако. Нисам то желела, нити на то мислила, али је, ето, тако.

Он је и даље ћутао.

Седео је у фотељи загладан у телевизијски пренос фудбалске утакмице.

Није пратио игру, ни резултат, него је слушао ту невероватну тираду лажи о обавезама.

Године које се страће у браку, године љубави, брда снова, талог истрајности, одрицање, међусобни односи, одједном се неосетно претворе у нагомилани терет...

У лажи и обавезе...

Обавезе и лажи

– Више ни сам не могу да поверујем колико ми обавеза могу натоварити у једном дану. То је једоставно неиздрживо. Глупо и непродуктивно...

Она је ћутала.

– Растегли су ме као ластичу... Пући ћу једног дана...

Седела на каучу, ногу подвијених под тело, и листала илустровани часопис.

– Добро, ћао... Идем, ја, сада...

Тиха музика. Радио апарат био је укључен.

Није читала, слушала је ту тираду лажи о обавезама.

Бексџво

– Куда – упитао је...

Њене глава била је ослоњена на његово раме, рука на његовим грудима, скривена у дубини под кошуљом. Толико пута провела је сате и сате у том положају. Путујући с краја на крај света. Службена путовања, семинари, лажи, саветовања на планинама, у бањама, мору, у вансезони, обавезе, измишљени послови, прославе... Негде на излазу из града она је заузимала тај положај и није се померала. Понекад му је то сметало, лоши путеви, колоне аутомобила, неосветљени трактори, али он је само успоравао вожњу и настављао тако, лагано, даље, знајући да продужетком путовања скраћује време без ње, време чежње и ишчекивања новог сусрета. Кишовити дани, сунчана поднева, снежне вечери. Дан се преливао у боје сумрака, овај у блештаво жуто као еполете ноћи. Ноћ се губила у измаглици, градови у таму усисани. Неважно. Путовање је трајало. Она је ћутала, тек повремено би уздахнула тихо, руком га стегнувши јаче. Он је знао да једног дана, оног одвратног дана када остане сам, без ње, неће памтити изговорено, нити, пак, неки гест или поступак, него ту тишину, у којој анђели снују, рајску тишину, која је у ствари мирис једне љубави и мера блискости наших душа.

– Куда желиш – рекла је....

Новогодишња прича

– Куда желиш – упитао је он, једном давно, на крају новогодишње забаве. Снег је падао, крупан, а шарене светиљке украса бојиле су ноћ.

Све је почело на прослави Нове године у малом кафићу, чији су прозори гледали сиву коцку градског трга. Догодило се то, нагло, изненада, после толико година познанства, заједничких послова, дружења, ручкова, вечера, прославе дечијих рођендана, пикника у природи и у викендицама...

– Мислим да сам заљубљен у тебе – рекао је док су плесали. Црна, елегантна хаљина. Сребрни брош на бретели.

– Колико си, драги, вечерас вранаца упрегао у каруце...

– Волим те.

– Знамо се хиљаду година...

– Да...

– И то ми сада кажеш?

Ћутао је...

Рефрен старог шлагера лебдео је кроз тамну гаму дуванског дима и слаткасти, прстима готово опишљив, мирис дамских парфема.

- Ти си жена мог пријатеља...
- Па, шта...
- Повредило би га...
- Од када се ти држиш таквих моралних принципа...

Музика је престала. Водитељ досадног, стандардног програма, најавио је одбројавање до новог миленијума...

– У животу сам имао доста проблема са женама, па сам научио да ценим пријатељство између мушкараца...

– Многи мисле да свог мужа свакодневно вучем за нос. Да имам љубавнике. Глупости... Ти знаш како жеље постају истина. Како се кремен камен претвара у песак. Грозне преваре у ударне наслове. И, сви као да уживају у томе. У смраду лажи, глибу измишљотина, исконструисаним причама, које би му, да то нису, тако радо, сладострасно, као што мене желе, крвнички једноставно саопштили. Ти си, међутим, једини човек са којим би га преварила, јер га поштујеш и никада му свесно не би нанео бол...

Нова година...

Пожелели су једно другом срећу у будућим данима и утопили се у хистеричној гомили.

Неколико сати касније стајали су сами на тргу. Остали су заостали, забављени духовитим причама и омамљени пијанством.

Снег је упорно падао.

- Дакле...?
- Рећи ћу ти сутра...

Милион разлога да се убије љубав

- Пронашла сам траг маскаре на твојој кошуљи.
- Звао сам те данас неколико пута...
- Престани да пијеш и све ће бити у реду...
- То је већ трећи пут, знаш... Исти ајлајнер на крагни, на рамену...

Ко је она...

– Недоступна си била данас између 10 и 11 сати. Интересантно, увек у истом периоду уторком и петком.

– Пијем јер не могу више да те гледам...

– Лореал...

– Немаш идентификацију позива... Да ти купим нови мобилни телефон? Није него...

– Не могу да те гледам тако незаинтересованог и инертног. Сакупљаш прашину по кући... Плеснив...

– Да серем паре не би било довољно...

– Не могу то сад ни да оперем.

- Црни веш облачиш само када имаш пословне састанке...
- Не могу да те слушам како мљацкаш док једеш, како хрчеш, и прдиш када везујеш пертле.
- Прошле године, за први мај, заиста си добро средила фризуру...
- Бацићу ти сваку умрљану кошуљу кроз прозор...
- Да ли ти мене уопште слушаш...
- Ти си матори коњ...
- И ја ћу се бацити кроз прозор...
- Хоћеш ли се онда јавити на проклети телефон...
- Ти си прљава свиња...
- Чујеш ли?
- Чујеш ли ти?
- Да ли ти је јасно...
- Рекао сам
- И ја теби...
- И ја теби...

Пањ у реци....

- Где смо? – упитала је поново.
- Десно је Дрина. Испред нас је Тара – одговорио је не гледајући у њу, јер је претицао камион са приколицом.
- Она осети налет мучнине. Стање које је одавало страх и неизвесност.
- Идемо горе. Кућа мог пријатеља је на лепом месту. Тренутно нема никога. Допашће ти се.
- Ти си луд, срећо... – рекла је усправљајући се у седишту. Није могла да поверује. Сан, који је личио на кратку поподневну дремку, довео ју је на други крај света. На место, на којем, седајући те вечери у познати аутомобил, није ни сањала да ће се обрети. Мислила је да ће то бити још једно празно, непотпуно вече, са пуно страсти, чежње и суза...
- Догодило се нешто друго. Необично. Лудо.
- Нешто сасвим другачије.
- Ноћ се претворила у дан. Вода у вино.
- Погледала је кроз прозор аутомобила.
- Набујала река носила је првоточни пањ, из обале ишчупан, неконтролисано га, дивља и моћна, превртала и потапала, а онда неколико метара даље, дозвољавала да изрони, црн и влажан, да ухвати комадић светлости, пре него што га опет узме. Игра мачке и миша. Древна, досадна у својој извесности.
- Као живот. Као мој...

Живої и њакао...

Оно што сам желела – то имам. Да ли сам срећна? Да ли сам успела у животу?

Успех је релативна ствар.

Свест о успеху његова је мера.

Колумбо је успео, али није био свестан свог чина.

Колико је таквих.

Колико је оних који томе и нису тежили.

Драже су ми магнолије

Од славе и врлине...

Зашто нисам таква...?

– Стигли смо – рекао је, прекидајући ток њених мисли.

Мала планинска кућа блистала је на јутарњем сунцу.

Клавир и кревет

– Нема клавира, али...

– ... постоји кревет...

Хамам

– Мехмет – рекао је тихо, пошто сам му прво ја рекла своје име и легла на огромну округлу мермерну плочу, налик столу за дивове, или некаквом древном жртвенику, а онда је стао изнад мене са белом тканином у рукама, коју је пре тога истрљао сапуном, па је одједном снажно завитлао увис док се није напунила ваздухом и претворила се, изнад моје главе, у дебео перјани јастук. Онда је, хитро, прстима који су то радили хиљаду пута, из њега истиснуо ваздух, и пена је просто покуљала и прекрила ми груди. Понављао је поступак све док сва нисам била прекривена огромним белим облаком пене. То је било најнежније чулно искуство, које сам икада осетила. Почео је да ми трља стопала. Пустила сам га да ми несметано путује уз ноге. Врло је тактично, скоро као случајно, успео да ми истрља готово све на путу ка стомаку. Ноге ми је размицао код колена и сјурио би се брзо до опасног места, не остављајући времена да реагујем. Преко стомака је прелазио нежно, кружним покретима са малом паузом на доњем делу, и у томе сам уживала. Нисам се опирала када ми је од купаћег направио танге, а потом прелазио небројано пута преко бутина и гузе, размичући моје ноге и скупљајући их у правилним интервалима. Отворила сам очи, и изнад себе угледала

мале отворе на таваници, размештене између шарених витража. Светлост се у танким сноповима пробијала кроз вртлоге паре. Невероватан приказ. Други свет. Неко ме купа у њему.

Мехмет је обема рукама обухватио моје стопало и положио га себи у крило. Врховима прстију могла сам осетити руб његовог шортса. Масирао ми је сваки делић стопала. Сваки прст био је свет за себе, некаква целина, заборављена, која се мора додиром пробудити, оживети до потпуности, до пулсирања. Пут уз ноге овај пут ме је довео до лудила. Чланци, листови... Завлачио је руке како би се опет поздравио са мојим коленима. Бутине ми мазио, па онда стезао. Обухватао их, једну, па другу, са свих страна, и дуго и полако клизио уз њих. А онда по четири прста са сваке стране на гузи, а палчеви у средини, и све кружи, и врти се, и мени се врти и у глави и међу ногама. Лаки прелаз на леђа и предах, романтично писмо, музика. Рамена, руке, дланови, прсти у његовом крилу. Окрет. Ноге. Путовање. Бутине. Палчеви. Стомак у круг, голе груди, врат, лице, усне, чело, уши, коса.

– Мехмет... – шапућем.

Он се нагне изнад мене. Очи су му замагљене као хамам. Обухватио ми је рукама врат, и нежно кренуо на доле, прешао преко груди, разгрнуо пену, стегао мој струк, благо притиснуо стомак и зауставио палац на месту које је све време обилазио. Од тог додира сам протрнула цела... био је то усхит... узнесење чула, пијанка пробуђених страсти, тренутак кад сам се први пут срела са целим својим телом у свој његовој чистоти. Зајецала сам тихо од задовољства.

T&B

У тренутку док је с лакоћом ужљебљивао своју набреклу жилу у топли и тесни отвор Тањиног тела, осети на раменима хладни додир нечијих руку. Дах, пун мириса моске, и два тешка грозда, топла, и жељна миловања, спустио му се на падину ознојених леђа.

– Не брини – рече тихо Тања – то је Беба, моја сестра. Она, знаш, злато, воли да се игра... Рекла сам јој да долазимо. Опусте се... Биће нам лепо, малени – додаде млада жена између два уздаха, која јој је ритам похоте мамио.

Наравно. Пријатност је већ осећао. жестину, много израженију него у ониричким дуелима с Евом Кираљи и Маргитом. Које су га љубиле, додиривале врховима брадавица, хладним прстима на ногама, длановима влажним од пљувачке клизиле по унутрашњој страни бутине...

Тањини уздаси посташе чешићи, гласнији...

Бебин језик знатижељнији.

Тачан при проналажењу скривених места задовољства готово исто као и Маргитин, чија је пљувачка пекла и остављала љубичасте трагове на кожи.

– Сневам ли ја то... – запитало се док је кроз прозор гледао кулисе уснулог града.

У сну га није било. Само кревет, тесан и шкрипутав, и њих две. Лепе и бујне.

Силина игре. Корак или два. Лево, десно, у круг...

Тања је крикнула, извила се, ко глатки врбов прут, лук напет, а онда се умирила.

Још је био у њој. Крут и моћан. Њена сестра, попут делфина провукла се између његових ногу, присиљавајући га да напусти Тањину топлу јазбину, а затим је легла преко непомичног сестриног тела, нудећи му велику, облу, ружичасту гузу...

То га подсети на *Римску причу* из Цармушовог филма *Ноћ на земљи*, у којој Бенини, у улози такси возача, покушава да окаје грехе, исповедајући се, док вози – лудо и безобзирно – у аутомобилу, причајући сторију о содомији и штетној вези са свастиком, пред фратром који од саблазнутости доживљава инфаркт и умире...

Насмејао се...

И ушао...

Беба је била тиха...

Стисак пристојан.

Дуго тим путем нико није прошао. Аритмични покрет одавао је силину жеље, пригушени јецаји били су молба за трајањем, захвалност, предаја...

Тања се будила хватајући сувим уснама љубичасте врхове сестриних груди. Њени прсти тражили су његове.

Склопио је очи.

Године 1524. ухапшен је Маркантонио Раимонди, јер је објавио илустрације једног сонета озлоглашеног Пјетра Аретина, према предлошцима Рафаеловог ученика Ђулија Романа, у којима је љубавни живот богова представљен на сасвим земаљски начин.

Талас задовољства плавио је његове вене.

Ушао је поново.

Лако. Моћно.

Бартоломеус Шпрангер, дворски сликар цара Рудолфа II у Прагу, радио је бакрорезе који су величали божанске парове; врлине, пороци, испреплетани у слободној голотињи...

Није могао да се контролише...

Кренуо је...

А онда се свалио на леђа и отворио очи. На плафону, уместо тупог белила, ређале су се слике, Лукреције која се пробала, Сузане у

налету страсти, коју посматрају два старца, Адама и Еве који се сладе забрањеном јабуком...

Одсутство од буђења

Равномерни звук мобилног телефона развејао је пахуље сна.

Подигла је главу са јастука и дохватила апарат који је, уз наочаре, новчаник и свежањ кључева, лежао на поду крај кревета.

Ужасни дозивајући тон телефонског контакта.

Музика је најмање непријатан од свих звукова.

Звоњава телефона чини се да је најнепријатнији. Узалуд класичне звуке позива мењају гласовима деце, антологијским реченицама из познатих филмова, форшипилима популарних хитова, кукурикањем петла, лавезом кућног љубимца...

Ништа не помаже. Мобилни телефон олакшао је комуникацију, али је појачао тај осећај непријатности, који изазове звоно телефонског апарата.

На дисплеју био је исписан познат број.

Искључила је телефон.

О старости или умору

– Мене зову само они којима сам потребан – говорио је. – Тако је годинама. То се дешавало и мом оцу... Приватне, личне ствари... Све то решавам... Учини, помози, реци, дај... Уосталом мој живот, мој је посао... Шта ја ту могу... Обавезе, путовања у иностранство, на семинаре, фестивале, дугачка славља, људи и нељуди... Ретко је када требало смишљати оправдања. Зима, лоши путеви, неподвижни кварови аутомобила, маратонски састанци, предуге представе и промоције, кафанске расправе... Све то је истина... И да није тако – ништа. Нико више није на то обраћао пажњу. Жена одавно помирена са судбином, са губитком и преваром, повремено утонула у алкохол и борбу против килограма, и сама кокетна. Ретко смо и као млађи излазили заједно, друштва су нам различита. Њој је досадно у театру, мени у кафанама где свирају шлагере.

Деца одрасла, неприметно, нагло, пошла су својим путем. Нису слушала савете, као што није ни он, као што, уобичајено, млади не послушају старије. – Искуство се проналази – рекао бих оправдавајући себе. – Морају кроз то проћи... Проблеми су, наравно, гурани под тих, избегаван је разговор о свему битном, време је текло, неумитно... Није било повратка...

Да је умро негде, негде на путу, у хотелу, или чак, у колима, за воланом у рукама, сазнали би то прочитавши у новинама.

Није веровао да ће доживети дубоку старост. Уосталом искрено се грозио тог доба, јер, сматрао је, да старост брише индивидуалност, достојанство, идентитет, без обзира на оно што је пре тога урађено.

Када умре, мислио је, када оде, када га не буде...

Нико то неће приметити.

Полиција би им, можда, јавила...

Били би тужни, вероватно, али...

Али...

Јаја и сланина

Јели су јаја са сланином.

– Амерички доручак – рекао је спуштајући тигањ на сто.

Тога је једино било у кући. Хлеб је био бајат. Тегла љутих папричица празна.

Када је устао убацио је неколико танких храстових облица у чешљуст пећи. У јефтином раму прозора помало се леп, осмехнут дан.

– Планински ваздух те, судећи по синоћним активностима, лично инспирише...

– Инспирисан сам увек када си ти поред мене.

– Данас нам је годишњица...

– Ти си задужена за датуме, а ја за снове...

– Пре три године на данашњи дан, први пут смо водили љубав...

– У малом стану где је сваки пар љубавника имао свој дан...

– Срећа је што смо брзо одустали од те комбинације... Мада је било ОК...

– Као и увек...

– Да...

Корицом хлеба стиснутом између палца и кажипрста купила је остатке хране у тањиру. Коса јој је била пуштена, помало дивља, онако како је волео. Његова кошуља, као у америчком филму, ваљда мисле да је то врхунац блискости, откривала јој је груди.

– Три године, а први пут се будим уз тебе.

– Спаваош као беба...

– Волим те... Дуго сам чекао овај тренутак...

– Да ми то кажеш...

– Не, него да се пробудим крај тебе.

Насмејала се гласно. Устала и почела да се облачи.

– Идемо негде на чај...

Он је купио посуђе и есцајг, мрвице хлаба разбацане по стољњаку, просуту со.

– Остави то, ја ћу – касније...
– Шта ћемо сада?
Погледала га је крупним, кестењастим очима.
– Немој да квариш, размисли, зар треба да ја – твоја тајна жена,
постанем твоја јавна љубавница...?

Stay or leave

Дуго су ћутали.
Возио је кривудаџавим путем, према долини. Снега на друму више
није било...
Град се звао Бајина Башта.
Ваљево и Дивци – *одоше војници...*
Лајковачка пруга, па Лазаревац у магли колубарског дима.
Београд су прошли возећи кроз кишни сумрак. Брзо, ношени до-
бром струјом зеленог таласа...
Чента.
Зрењанин...
– Шта ћеш рећи...? – упитала је...
– Не знам!
Ћутали су, светла њиховог града блистала су на хоризонту...
– А, ти? – упитао је.
– Да сам била са тобом – одговорила је Изабела.